

УДК 658.2

О. М. Бунда,

*к.е.н, доцент кафедри обліку і аудиту,
Київський національний університет технологій та дизайну,
вул. Немировича-Данченка, 2, м. Київ, 01011
bundaolga@yahoo.com*

М. С. Білоконь,

*магістр кафедри обліку і аудиту,
Київський національний університет технологій та дизайну,
вул. Немировича-Данченка, 2, м. Київ, 01011
mashunya-mashunya@rambler.ru*

АНАЛІТИЧНІ ПРОЦЕДУРИ ДІЯЛЬНОСТІ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ

Анотація. У сучасних умовах господарювання, особливо за умов фінансової кризи та соціально-політичної нестабільності, визначальне місце займає забезпечення стійкого фінансового стану підприємства.

Ефективне управління фінансовою стійкістю дає змогу господарству адаптуватися до умов зовнішнього середовища та контролювати ступінь його залежності від зовнішніх джерел фінансування. Однак на діяльність підприємств негативно впливають не лише фактори зовнішнього середовища, а й відсутність ефективного механізму управління фінансовою стійкістю, основу якого складає об'єктивна її оцінка. Остання відноситься до числа найбільш важливих і актуальних проблем сьогодення, оскільки недостатній рівень фінансової стійкості призводить до неплатоспроможності підприємства, зниження можливостей фінансового маневрування, зниження темпів економічного розвитку, руйнування стратегічного потенціалу та загрози його фінансовій безпеці.

Аналіз фінансового стану є невід'ємною частиною фінансово-економічного аналізу діяльності фермерських господарств.

Метою оцінки фінансового стану фермерських господарств є пошук резервів підвищення рентабельності виробництва, зміцнення комерційного розрахунку як основи та стабільної роботи підприємства і виконання ним зобов'язань перед контрагентами, бюджетом, банками.

У залежності від поставленої мети виконуються різні завдання аналізу фінансового стану підприємства. Мета досягається на основі дослідження в динаміці абсолютних і відносних показників і виділення таких основних підрозділів аналізу фінансового стану: аналіз балансу, майна і джерел його утворення, ліквідності і платоспроможності, фінансової стабільності, оборотності оборотних активів, руху коштів, дебіторської і кредиторської заборгованості, використання капіталу.

Найбільшою проблемою оцінки фінансового стану підприємства є розбіжності у трактуванні науковцями і практиками поняття «фінансовий стан підприємства», складу показників, що його визначають, та їхніх критеріальних значень.

Оцінка фінансової стійкості аграрних підприємств потребує комплексного підходу до її здійснення і обов'язкового врахування галузевої специфіки.

У статті визначено особливості аналізу фінансово-господарської діяльності фермерських господарств. Проаналізовано основні показники розвитку та ефективності діяльності фермерського господарства «Полісся». Проведено експрес-аналіз та комплексний аналіз фермерського господарства «Полісся» та надано рекомендації щодо покращення фінансового стану господарства та його розвитку.

***Ключові слова:** фермерське господарство, аналіз фінансового стану, експрес-аналіз, комплексний аналіз, ліквідність, платоспроможність, фінансова стійкість, рентабельність.*

Вступ. Сучасні процеси глобалізації висувають нові вимоги до розвитку вітчизняного аграрного сектора та зумовлюють необхідність створення високоефективного, конкурентоспроможного фермерського підприємництва, здатного підтримувати продовольчу безпеку країни. Відправною точкою у побудові ефективно діючого фермерського господарства із міцним становищем на ринку є забезпечення його стійкого та надійного фінансового становища. Тому надзвичайно актуальним нині є проведення якісного аналізу фінансового стану вітчизняних фермерських господарств із всебічною оцінкою ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості, рентабельності та факторів, що зумовлюють зміну рівня цих показників, адже це дозволить виявити вразливі місця фінансової діяльності суб'єктів господарювання та обґрунтувати основні складові механізму її стабілізації.

Дослідженням теоретичних і практичних аспектів проблеми ефективного розвитку фермерських господарств займалися такі вчені, як П.І. Гайдуцький, В.В. Зіновчук, В.В. Липчук, М.Г. Лобас, П.М. Макаренко, М.Й. Малік, Л.Ю. Мельник, В.Я. Месель-Веселяк, О.М. Онищенко, П.Т. Саблук, В.В. Юрчишин та інші.

Проте цілий ряд питань залишаються невирішеними та не до кінця з'ясованими. Більш глибокого вивчення потребує теоретичне та методологічне обґрунтування основних аспектів розвитку виробничо-господарської діяльності фермерських господарств.

Мета та завдання статті. Метою статті є об'єктивна оцінка та аналіз фінансового стану фермерського господарства та визначення напрямків його покращення для формування рекомендацій у галузі в цілому.

Виклад основного матеріалу дослідження. Фермерство за останні два десятиліття стало традиційною формою ведення сільського господарства. Такі господарства виробляють широкий спектр продукції для внутрішніх потреб та експорту[1]. Аналіз фінансово-господарської діяльності і стану активів та зобов'язань фермерських господарств відіграє в ринкових умовах важливу роль.

Аналіз фінансового стану необхідний для поліпшення організації фінансів та підвищення ефективності їх використання в процесі господарської діяльності. Зміст аналізу полягає у вивченні розміщення і використання засобів виробництва, платоспроможності підприємства тощо.

Одна з найважливіших характеристик фінансовою стану підприємства є стабільність його діяльності з позиції довгострокової перспективи. Вона пов'язана насамперед із загальною (фінансовою) структурою підприємства. Ступенем його залежності від кредиторів та інвесторів.

Традиційно діагностика фінансового стану фермерських господарств в Україні проводиться на основі співставлення фактичних та нормативних значень широкого кола фінансових коефіцієнтів. Система показників оцінювання фінансово-господарської діяльності підприємства може бути умовно поділена на 4 групи, що характеризують різні її аспекти: показники фінансової стійкості, ліквідності, ділової активності та рентабельності. До кожної групи входить велика кількість коефіцієнтів, однак при проведенні фінансового аналізу фермерського господарства «Полісся» розглядалися тільки основні з них.

Із метою оцінки ефективності діяльності ФГ «Полісся» нами проведено експрес-аналіз та комплексний аналіз фінансового стану підприємства за 2014–2016 рр. (табл. 1). Експрес-аналіз забезпечує попередню оцінку результатів діяльності підприємства. При цьому визначаються вісім показників [2].

Таблиця 1

**Експрес-аналіз фінансового стану фермерського господарства
«Полісся» за 2014–2016 рр.**

Показники	2014 рік	2015 рік	2016 рік	Відхилення		Тенденції очікуваних змін
				2015-2014 рр.	2016-2015 рр.	
1	2	3	4	5	6	7
1. Неплатежі, тис. грн	1504,1	774,5	1734,4	-729,6	+959,9	зменшення

Закінчення таблиці 1

1	2	3	4	5	6	7
2. Коефіцієнт незалежності	0,9327	0,9643	0,9435	+0,0316	-0,0208	$\geq 0,5$
3. Коефіцієнт фінансової стійкості	0,9327	0,9643	0,9435	+0,0316	-0,0208	$\geq 0,7$
4. Коефіцієнт ділової активності	0,3375	0,5344	0,5224	+0,1969	-0,0120	збільшення
5. Коефіцієнт ефективності використання фінансових ресурсів	0,0845	0,0032	0,3072	-0,0813	+0,3040	збільшення
6. Коефіцієнт ефективності використання власних коштів	0,0893	0,0034	0,3227	-0,0859	+0,3193	збільшення
7. Загальний коефіцієнт покриття по балансу	10,1850	18,1590	12,5440	+7,9740	-5,6150	не < 1
8. Коефіцієнт участі власних та довгострокових позикових коштів в запасах і витратах	0,9020	0,9450	0,9200	+0,0430	-0,0250	збільшення

За результатами експрес-аналізу фінансового стану ФГ «Полісся» виявлено, що неплатежі господарства протягом 2015 року зменшилися на 729,6 тис. грн. що є позитивною тенденцією, а протягом 2016 року зросли на 959,9 тис. гривень, що є негативною тенденцією. Стан господарства незалежний і фінансово стійкий. Протягом 2014 року активи господарства зробили 0,3375 оборотів, за 2015 рік – 0,5344, а за 2016 рік – 0,5224, що є низьким показником оборотності. На кожен гривню середньорічної вартості активів господарства в 2014 році припадає 8 гривень 45 копійок чистого прибутку, в 2015 році – 32 копійки, у 2016 році – 30 гривень 72 копійки; на кожен гривню власного капіталу в 2014 році – 8 гривень 93 копійки, в 2015 році – 34 копійки, а в 2016 році – 32 гривні 27 копійок, тобто кошти господарства використовуються ефективно. Стан господарства є ліквідним, тобто поточні зобов'язання повністю покриваються наявними оборотними активами. У 2014 році 90,2% оборотних активів покриваються за рахунок власного оборотного капіталу та довгострокових зобов'язань, у 2015 році – 94,5%, а у 2016 році – 92%.

Комплексний аналіз фінансового стану розпочинається з проведення вертикального та горизонтального аналізу активів фермерського господарства «Полісся» та джерел їх утворення (табл. 2, 3).

Таблиця 2

**Аналіз динаміки та структури активів фермерського господарства
«Полісея» за 2014–2016 рр.**

№ з/п	Показники	2014 рік, тис. грн	2015 рік, тис. грн	2016 рік, тис. грн	Відхилення			
					абсолют., тис. грн		відносне, %	
					2015-2014 рр.	2016-2015 рр.	2015-2014 рр.	2016-2015 рр.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Активи підприємства, всього (ряд. 1300)	22352,2	21692,9	30701,1	-659,3	+9008,2	-2,95	+41,53
2	Необоротні активи (ряд. 1095)	7032,4	7628,6	8944,9	+596,2	+1316,3	+8,48	+17,25
	- у відсотках до всіх активів $\frac{\text{ряд.1095}}{\text{ряд.1300}} \times 100$	31,46	35,17	29,14	X	X	+3,71	-6,03
3	Оборотні активи (ряд. 1195)	15319,8	14064,3	21756,2	-1255,5	+7691,9	-8,2	+54,69
	- у відсотках до всіх активів $\frac{\text{ряд.1195}}{\text{ряд.1300}} \times 100$	68,54	64,83	70,86	X	X	-3,71	+6,03
3.1.	Матеріальні оборотні активи (Σ ряд. 1100×1110)	2431,5	6419,0	14173,9	+3987,5	+7754,9	+163,99	+120,81
	- у відсотках до оборотних активів $\frac{\Sigma \text{ряд.1100} \div 1110}{\text{ряд.1195}} \times 100$	15,87	45,64	65,15	X	X	+29,77	+19,51
3.2.	Дебіторська заборгованість (Σ ряд. 1125×1155)	12604,5	6890,0	7047,3	-5714,5	+157,3	-45,34	+2,28
	- у відсотках до оборотних активів $\frac{\Sigma \text{ряд.1125} + 1130 + 1135 + 1155}{\text{ряд.1195}} \times 100$	82,28	48,99	32,39	X	X	-33,29	-16,6
3.3.	Грошові кошти та їх еквіваленти (Σ ряд. 1160+1165)	225,7	755,3	535,0	+529,6	-220,3	+234,65	-29,17
	- у відсотках до оборотних активів $\frac{\Sigma \text{ряд.1160} + 1165}{\text{ряд.1195}} \times 100$	1,47	5,37	2,46	X	X	+3,9	-2,91

Закінчення таблиці 2

1	2	3	4	5	6	7	8	9
3.4.	Інші оборотні активи (ряд. 1170+1190)	58,1	-	-	-58,1	-	-100	-
	- у відсотках до оборотних активів $\frac{\text{ряд.1170} + 1190}{\text{ряд.1195}} \times 100$	0,38	-	-	X	X	-0,38	-

Аналіз динаміки та структури активів господарства показав, що вартість активів у 2015 році порівняно з 2014 роком зменшилась на 659,3 тис. грн (2,95%), а в 2016 році порівняно з 2015 роком збільшилась на 9008,2 тис. грн (41,53%). У структурі активів найбільшу питому вагу займають оборотні активи: 68,54% у 2014 році, 64,83% у 2015 році та 70,86% у 2016 році. У структурі оборотних активів найбільшу питому вагу в 2014 та 2015 рр. займала дебіторська заборгованість: відповідно 82,28% у 2014 році та 48,99% у 2015 році; а в 2016 році матеріальні оборотні активи – 65,15%, тобто оборотні активи господарства є неліквідними (імобільними). Але протягом 2015 року значно зменшилася дебіторська заборгованість господарства – на 5714,5 тис. грн (45,34%), що свідчить про ефективну кредитну політику та обґрунтований вибір партнерів, а також про скорочення періоду її погашення, хоч і в 2016 році дебіторська заборгованість господарства трішки зросла – на 157,3 тис. грн (2,28%), але це збільшення є незначним. Позитивної оцінки заслуговує збільшення залишків грошових коштів господарства, які у 2015 році зросли на 529,6 тис. грн (234,65%). У 2016 році грошові кошти підприємства зменшились на 220,3 тис. грн (29,17%), що є негативною тенденцією для розвитку ФГ «Полісся».

Таблиця 3

Аналіз динаміки та структури джерел утворення активів фермерського господарства «Полісся» за 2014-2016 рр.

№ з/п	Показники	2014 рік, тис. грн	2015 рік, тис. грн	2016 рік, тис. грн	Відхилення			
					абсолют., тис. грн		відносне, %	
					2015-2014 рр.	2016-2015 рр.	2015-2014 рр.	2016-2015 рр.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Джерела утворення активів, всього (ряд. 1900)	22352,2	21692,9	30701,1	-659,3	+9008,2	-2,95	+41,53
2	Власний капітал (ряд. 1495)	20848,1	20918,4	28966,7	+70,3	+8048,3	+0,34	+38,47

Закінчення таблиці 3

1	2	3	4	5	6	7	8	9
	- у відсотках до всіх джерел утворення активів $\frac{\text{ряд.1495}}{\text{ряд.1900}} \times 100$	93,27	96,43	94,35	X	X	+3,16	-2,08
2.1	Власний оборотний капітал (ряд. 1495-1095)	13815,7	13289,8	20021,8	-525,9	+6732,0	-3,81	50,66
	- у відсотках до власного капіталу $\frac{\text{ряд.1495-1095}}{\text{ряд.1495}} \times 100$	66,27	63,53	69,12	X	X	-2,74	+5,59
4.	Поточні зобов'язання (ряд. 1695)	1504,1	774,5	1734,4	-729,6	+959,9	-48,51	+123,94
	- у відсотках до всіх джерел утворення активів $\frac{\text{ряд.1695}}{\text{ряд.1900}} \times 100$	6,73	3,57	5,65	X	X	-3,16	+2,08
4.1.	Кредити банків (ряд. 1600)	1300,0	488,0	500,0	-812,0	12,0	-62,46	+2,46
	- у відсотках до поточних зобов'язань $\frac{\text{ряд.1600}}{\text{ряд.1695}} \times 100$	86,43	63,01	28,83	X	X	-23,42	-34,18
	- у відсотках до поточних зобов'язань $\frac{\sum \text{ряд. 1615} \div 1690}{\text{ряд.1695}} \times 100$	13,57	36,99	71,17	X	X	+23,42	+34,18

При аналізі динаміки та структури джерел утворення активів ФГ «Полісся» виявлено, що їх величина у 2015 році зменшилась на 659,3 тис. грн (2,95%), а у 2016 році зросла на 9008,2 тис. грн (41,53%). Найбільшу питому вагу в пасивах господарства займає власний капітал: відповідно 93,27% у 2014 році, 96,43% у 2015 році та 94,35% у 2016 році. У структурі поточних зобов'язань у 2014 та 2015 роках найбільшу питому вагу займали кредити банків: відповідно 86,43% у 2014 році та 63,01% у 2015 році. Це свідчить про підвищення довіри кредитних установ до господарства. А ось у 2016 році найбільшу питому вагу у структурі поточних зобов'язань уже становить кредиторська заборгованість – 71,17%. Різке збільшення у 2016 році кредиторської заборгованості на 947,9 тис. грн (330,85%)

негативно впливає на фінансову діяльність ФГ «Полісся», тому керівництву підприємства варто звернути на це увагу і найближчим часом розрахуватися з постачальниками за товари, роботи, послуги і скоротити розрахунки з бюджетом.

Проведемо аналіз показників, що характеризують фінансову діяльність господарства більш детально, а результати аналізу наведено в таблиці 4.

Таблиця 4

Показники фінансового стану фермерського господарства «Полісся» за 2014–2016 рр.

№ з/п	Показники	За 2014 рік	За 2015 рік	За 2016 рік	Нормативне значення
1	2	3	4	5	6
Аналіз майнового стану підприємства					
1	Коефіцієнт зносу ОЗ	0,32	0,35	0,36	Зменшення
Аналіз ліквідності підприємства					
1	Коефіцієнт покриття	10,19	18,16	12,54	>0,5
2	Коефіцієнт швидкої ліквідності	8,53	9,87	4,37	0,6-0,8
3	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,15	0,98	0,31	>0, збільшення
4	Чистий оборотний капітал, тис. грн	13815,7	13289,8	20021,8	>0, збільшення
Аналіз платоспроможності (фінансової стійкості) підприємства					
1	Коефіцієнт платоспроможності (автономії)	0,93	0,96	0,94	>0,5
2	Коефіцієнт фінансування	0,07	0,04	0,06	<1, зменшення
3	Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	0,90	0,95	0,92	>0,1
4	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,66	0,64	0,69	>0, збільшення
Аналіз ділової активності підприємства					
1	Коефіцієнт оборотності активів	0,34	0,53	0,52	Збільшення

Закінчення таблиці 4

1	2	3	4	5	6
2	Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	8,20	12,58	17,25	Збільшення
3	Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	0,54	1,21	1,96	Збільшення
4	Термін погашення дебіторської заборгованості, днів	661,764	298,26	183,3	Зменшення
5	Термін погашення кредиторської заборгованості, днів	43,908	28,61	20,873	Зменшення
6	Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	1,47	0,99	0,63	Збільшення
7	Коефіцієнт оборотності ОЗ (фондовіддача)	0,85	1,19	1,21	Збільшення
8	Коефіцієнт оборотності власного капіталу	0,36	0,56	0,55	Збільшення
Аналіз рентабельності підприємства					
1	Коефіцієнт рентабельності активів	0,084	0,003	0,307	>0, збільшення
2	Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	0,893	0,003	0,323	>0, збільшення
3	Коефіцієнт рентабельності діяльності	0,25	0,006	0,588	>0, збільшення

За результатами комплексного аналізу ФГ «Полісся» виявлено, що стан господарства ліквідний, у нього існують перспективи розвитку у майбутньому і є в цілому фінансово-стійким. У 2015 році зросла забезпеченість власними оборотними засобами, так на кінець 2014 року 90% власних оборотних засобів, а на кінець 2015 року – 95% власних оборотних засобів покривались за рахунок власних оборотних коштів, а ось у 2016 році цей показник зменшився до 92%. Коефіцієнт фі-

нансування протягом 2015 року зменшився майже вдвічі (з 0,07 до 0,04) і знаходиться в межах допустимої норми – менше 1, що є позитивною тенденцією; у 2016 році коефіцієнт фінансування збільшився і становив 0,06. У 2015 році відбулося зменшення маневреності власного капіталу, так у 2014 році 66% власного капіталу знаходилося в обороті, у 2015 році – 64%, що є негативною тенденцією, але це зменшення незначне. До того ж у 2016 році маневреність власного капіталу зросла, і 69% власного капіталу знаходилося в обороті. При аналізі оборотності виявлено, що господарству треба звернути увагу на прискорення розрахунків з дебіторами, оскільки середній період погашення заборгованості в 2014 році складав 662 дні, у 2015 році – 298 днів, а в 2016 році – 183 дні. Позитивним є те, що середній період погашення дебіторської заборгованості протягом останніх двох років зменшився на 479 днів. Діяльність господарства є рентабельною: у 2016 році на кожну гривню чистого доходу припадало 58,8 копійки чистого прибутку, у 2015 – 0,6 копійки, а в 2014 році – 25 копійок. Зменшення цього показника у 2015 році свідчило про зниження ефективності господарської діяльності підприємства, на що господарство звернуло свою увагу, і в 2016 році рентабельність діяльності ФГ «Полісся» значно зросла. Отже, в цілому стан господарства є фінансово-стійкий з деяким відхиленням від нормативних значень з окремих показників.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, фінансовий стан – найважливіша характеристика економічної діяльності аграрного підприємства. Він відображає конкурентоспроможність товаровиробника, його потенціал у діловому співробітництві, оцінює як гарантовані економічні інтереси самого підприємства і його партнерів за фінансовими та іншими відносинами [3].

Проведений аналіз фінансового стану фермерського господарства «Полісся» показав, що стан господарства в цілому є незалежним і фінансово стійким, а також ліквідним, тобто поточні зобов'язання повністю покриваються наявними оборотними активами. У господарства існують перспективи розвитку у майбутньому. Позикові кошти в оборот залучаються помірно, що дозволяє збільшувати обсяги виробництва без загрози для фінансової автономії господарства. Основна частина коштів капіталізована (вкладена в основні активи), господарство забезпечено власними оборотними засобами. Діяльність ФГ «Полісся» є рентабельною. Зростання рентабельності господарства за 2016 рік свідчить про значне підвищення ефективності діяльності.

Для покращення діяльності господарства варто першочергово оптимізувати структуру капіталу, збільшити обсяги довгострокових позик, які мають бути спрямовані на поліпшення техніко-технологічної бази. Це дозволить не тільки підвищити фінансову стійкість господарства, а й позитивно вплине на результати його діяльності в майбутньому. Важливо також перерозподілити кошти між основним і оборотним капіталом у бік зростання останнього, збільшити таким чином його мобільність; оптимізувати ліквідність, що реалізується за допомогою механізму фінансової стабілізації – системи заходів, спрямованих, з одного боку, на зменшення фінансових зобов'язань, а з іншого – на збільшення грошових активів, що забезпечують ці зобов'язання; підвищити ефективність управління грошовими потоками.

Список використаної літератури

1. Маслак О. М. Проблеми та перспективи фермерства в Україні [Електронний ресурс]: Газета «Агробізнес сьогодні». – 2015. – №21. – С. 316. – Режим доступу: <http://www.agro-business.com.ua/ekonomichni-gektar/3999-problemyta-perspektyvy-fermerstva-v-ukraini.html>.
2. Грабовецький, Б. Є. Економічний аналіз: навчальний посібник / Б. Є. Грабовецький. – Вінниця : ВНТУ, 2013. – 85 с.
3. Бурковська А.В. Важливість і необхідність оцінки та контролю фінансового стану аграрного підприємства / А.В. Бурковська, В.О. Юрков, В.Р.Хабіров // Економічний форум. –2013. – Вип. 3. – С. 157-160.

References.

1. Maslak O. M. (2015), «Problems and prospects of farming in Ukraine», Newspaper «Ahrobiznes sohodni», vol. 21, pp. 316, available at: <http://www.agro-business.com.ua/ekonomichni-gektar/3999-problemyta-perspektyvy-fermerstva-v-ukraini.html>.
2. Grabovetskii, B.Ye. (2013), Ekonomichniy analiz, [Economic Analysis], VNTU, Vinnitsa, Ukraine.
3. Burkovskaya A. V., Yurkov V. O. and Khabirov V. R. (2013), «Importance and necessity of evaluation and control of financial condition of agrarian enterprise», Ekonomichnyi forum, issue 3, pp. 157–160.

Ольга Николаевна Бунда,

к.э.н, доцент кафедры учета и аудита,
Киевский национальный университет технологий и дизайна,
ул. Немировича-Данченко, 2, г. Киев, 01011
bundaolga@yahoo.com

Мария Сергеевна Белоконь,

магистр кафедры учета и аудита,
Киевский национальный университет технологий и дизайна,
ул. Немировича-Данченко, 2, г. Киев, 01011
maryunya-mashunya@rambler.ru

Аналитические процедуры деятельности фермерских хозяйств

Аннотация. У современных условиях хозяйствования, особенно в условиях финансового кризиса и социально-политической нестабильности, определяющее место занимает обеспечение устойчивого финансового состояния предприятия.

Эффективное управление финансовой устойчивостью позволяет хозяйству адаптироваться к условиям внешней среды и контролировать степень его зависимости от внешних источников финансирования. Однако на деятельность предприятий отрицательно влияют не только факторы внешней среды, но и отсутствие эффективного механизма управления финансовой устойчивостью, основу которого составляет объективная ее оценка. Последняя относится к числу наиболее важных и актуальных проблем, поскольку недостаточный уровень финансовой устойчивости приводит к неплатежеспособности предприятия, снижению возможностей финансового маневрирования, уменьшению темпов экономического развития, разрушению стратегического потенциала и угрозы его финансовой безопасности.

Анализ финансового состояния является неотъемлемой частью финансово-экономического анализа деятельности фермерских хозяйств.

Целью оценки финансового состояния фермерских хозяйств является поиск резервов повышения рентабельности производства, укрепление коммерческого расчета как основы и стабильной работы предприятия и выполнения им обязательств перед контрагентами, бюджетом, банками.

В зависимости от поставленной цели выполняются различные задачи анализа финансового состояния предприятия. Цель достигается на основе исследования в динамике абсолютных и относительных показателей и выделение следующих основных подразделений финансового состояния: баланса, имущества и источников его образования, ликвидности и платежеспособности, финансовой устойчивости, оборотности оборотных активов, движения средств, дебиторской и кредиторской задолженности, использования капитала.

Самой большой проблемой оценки финансового состояния предприятия является различия в трактовке учеными и практиками понятия «финансовое состояние предприятия», состав определяющих его показателей и их критериальных значений.

Оценка финансовой устойчивости аграрных предприятий требует комплексного подхода к ее осуществлению и обязательного учета отраслевой специфики.

В статье определены особенности анализа финансово-хозяйственной деятельности фермерских хозяйств. Проанализированы основные показатели развития и эффективности деятельности фермерского хозяйства «Полесье». Проведено экспресс-анализ и комплексный анализ фермерского хозяйства «Полесье» и даны рекомендации по улучшению финансового состояния хозяйства и его развития.

Ключевые слова: фермерское хозяйство, анализ финансового состояния, экспресс-анализ, комплексный анализ, ликвидность, платежеспособность, финансовая устойчивость, рентабельность.

Olga Bunda

PhD in Economics, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Accounting and Audit,
Kiev National University of Technology and Design,
2 Nemirovicha-DanchenkoSt, Kyiv 01011
bundaolga@yahoo.com

Maria Bilokon

Master's degree of the Department of Accounting and Auditing
Kyiv National University of Technology and Design,
2 Nemirovicha-DanchenkoSt, Kyiv 01011
manyunya-mashynya@rambler.ru

Analytical procedures of the farm households

Abstract. In today's economic conditions, especially in the conditions of the financial crisis and socio-political instability, ensuring the stable financial condition of the enterprise is a key place.

Effective management of financial sustainability allows the economy to adapt to the environment and control its degree of dependence on external sources of funding. However, the activity of enterprises is negatively affected not only by factors of the environment, but also the lack of an effective mechanism for managing financial stability, which is based on its objective assessment. The latter is one of the most important and topical problems of the present day, because insufficient level of financial stability leads to insolvency of the enterprise, decrease of possibilities of financial maneuvering, decrease of economic development rates, destruction of strategic potential and threat to its financial security.

Analysis of the financial state is an integral part of the financial and economic analysis of the activities of farms.

The purpose of assessing the financial condition of farms is to look for reserves to increase the profitability of production, to strengthen the commercial calculation as the basis and stable operation of the company and fulfill its obligations to counteragents, the budget, banks.

Depending on the goal, different tasks are performed to analyze the financial condition of the enterprise. The aim is achieved on the basis of research in the dynamics of absolute and relative indicators and the allocation of such key units of the analysis of financial condition: analysis of the balance, analysis of property and sources of its formation, analysis of liquidity and solvency, analysis of financial stability, analysis of turnover of working assets, analysis of cash flow, analysis of accounts receivable and payables, analysis of capital use.

The biggest problem in assessing the financial condition of the company is the discrepancy in the treatment of the concept of “financial state of the enterprise” by the scientists and practitioners, the composition of the indicators that determine it and their criterion values.

The assessment of the financial sustainability of agrarian enterprises requires an integrated approach to its implementation and mandatory consideration of sector specifics.

The article describes the features of the analysis of financial and economic activity of farms. The main indicators of development and efficiency of the farm household «Polissya» are analyzed. An express analysis and a comprehensive analysis of the farm household «Polissya» was carried out and recommendations were made to improve the financial state of the farm household and its development.

Keywords: *farmhousehold, analysis of financial condition, express analysis, comprehensive analysis, liquidity, solvency, financial stability, profitability.*